

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadásán vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A munkáspénztárak reformja

Valahára kezdenek nálunk az emberek ébredni s a jelszavak mellett meglatják a való életet is.

Megcsináltuk a munkásbiztosítási törvényt s azt hittük, hogy jó minden. Megvan nyugtatva a munkás is, a munkaadó is. Teljes az igazság és a megelégedés. És egy szép napon arra a meglepő tényre virradtunk, hogy a munkásbiztosító pénztár működése hiányos, lassu, hogy a munkaadókra elviselhetetlen terhet ró, ehenben fényesen dotált állásokat rendszeresített a pénztár a saját tisztviselőinek s ezekbe az állásokba beleültettek notórius izgatókat, a kik nem voltak sem munkások, sem munkaadók, ellenben igen jól értettek ahhoz, hogy a busás fizetéseket drágasági pótlék címén még jobban felszórólják. Csoda-e, hogy a munkások soha sem kaptak eleget, a munkaadók sohasem fizettek eleget, de a jeles alkalmazottak az elégnél sokkal többet vágtak zsebre — és a mellett folyt a szociáldemokrata terror bőségesen.

A kit lehetett, kipiszkáltak a régi emberek közül. A kit nem turhattak ki, azt bent terrorizálták. Egészen vigan haladtak azon az uton, hogy a munkásbiztosítás nemes jelszava alatt szociáldemokrata Eldorádót csináljanak az összedetett munkakerülő izgatóknak, mikor a szépen, lassan folyó aknamunkát leplezték.

Akkor ámulhatott a közönség. Hát ezt híjják nálunk munkásbiztosításnak?

Semmi sem dicséri jobban a kormány előrelátását, mint hogy a mint a bajt konstatálták, azonnal munkába vették az orvoslás előkészítését is.

Nyilvánvaló, hogy a munkásbiztosító törvény tulideálisnak bizonyult; olyan jogokat biztosított egyeseknek, a melyekkel siettek bőségesen visszaélni. Vissza kell tehát helyezni a törvényt a reális élet alapjára.

A kereskedelmi miniszteriumban késsen van egy törvényjavaslat, az 1907. évi XIX. t.-c.-nek az ugynevezett munkásbiztosító törvénynek a módosításáról és kiegészítéséről. A javaslat részletesen gondoskodik mindama hiányok és igazságtalanságok megszüntetéséről, a melyek annyi panaszra adtak okot.

Legfontosabb az az intézkedés, amely a pénztári tisztviselőket függetlenné teszi mindenféle szakszervezeti terrortól, sőt a szakszervezetek befolyását egyenesen kívánja. A munkáspénztárak összes tisztviselőit a kormány nevezi ki s az állásokat még egyéb garanciákkal is körveszi a következő rendelkezésekben:

22. §. A kerületi munkásbiztosító és a magánegyesületi betegsegélyező pénztárak igazgatóságának díjazott állások rendszeresítésére és javadalmazásuk megállapítására vonatkozó határozatai az állami munkásbiztosítási hivatal jóváhagyása alá esnek. Az állami munkásbiztosítási hivatal, ha a pénztár igazgatósága megfelelő módon nem intézkedik, az 1907. évi

XIX. törvénycikk 175. §-ában biztosított jogkörében a szükséges állások rendszeresítése és javadalmazásuk megállapítása iránt hivatalból intézkedhetik.

Az országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztár, ugyszintén a kerületi munkásbiztosító és magánegyesületi betegsegélyező pénztárak összes tisztviselői állásait a kereskedelemügyi miniszter, Horvát-Szlavonországok területén a horvát szlavon-dalmátországi bán tölti be.

23. §. Az országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztárnál, ugyszintén a kerületi munkásbiztosító és magánegyesületi betegsegélyező pénztáraknál tisztviselő, akár ideiglenes, akár végleges minőségben, csak az lehet, aki tizennyolcadik életévét betöltötte és aki az egyéb törvényes feltételek igazolásán kívül:

az országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztárnál az igazgatási (fogalmazási) szakban házai főiskolai (tudomány, vagy műegyetemi, jogakadémiai) oklevelet, a kerületi munkásbiztosító és magánegyesületi betegsegélyező pénztáraknál az igazgatási (fogalmazási) szakban, ugyszintén az országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztárnál, valamint a kerületi munkásbiztosító és magánegyesületi betegsegélyező pénztáraknál a számviteli, pénztári, könyvelési, nyilvántartási és statisztikai szakban középiskolai érettségi bizonyítványt vagy középiskolaival egyenrangú iskolai végzettség bizonyítványt, s ezenfelül államszámvitelani vagy statisztikai szakvizsgálati bizonyítványt, a kezelési szakban pedig négy középiskolai osztály sikeres elvégzését igazoló vagy más, evvel egyenlő értékű bizonyítványt felmutat.

24. §. Az országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztárnál, ugyszintén a kerületi munkásbiztosító és magánegyesületi betegsegélyező pénztáraknál végleges minőségben csak oly tisztviselő alkalmazható, a ki a 23. §-ban megállapított elméleti képesítés kimutatásán

„TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A százéves ember.

A vendéglő szerény volt, de a reggeli türhető: a friss hegyi levegő, meg négy órás automobil-bolyongás, jó étvágyat teremtett a szalonnás omelettehez és elmondhatom, hogy ha olyan időm akad, amikor a fejemet kissé felüdíthetem, messze kerülöm az önök udvarias hoteljeit, egyenruhás maitre d'hoteljeit, fagyos, nemzetközi éttermeit. Borzadok tőlük, mert a várost parodizálják. Ha egy vidék nekem megtetszik neki indulok és önök nem is képzelik, mennyi szépséget rejteget a természet és mennyit tár föl annak, aki szereti.

A kávénál följajánlotta a vendéglős az eau-de-viejét, biztosítva róla, hogy az kitűnő.

— Köszönöm, nem iszom alkoholt.

Fölkacagott:

— Ah! hát ön is azt hiszi, hogy megárt? Tudom, Párizsban ezt tartják, de nekünk van ám mivel felelni erre.

Nem szóltam rá, hát újra elkezdte:

— Nincs semmi, ami olyan jót tenne a jó kereszténynek, ugye, feleségem?

— Ugy bizony.

Összenevettek, a fogadás újra megszólalt.

— Olyan igaz, uram, mint hogy itt lát

van nálunk egy 104 éves ember, akit egyesegyedül az alkohol tartott meg eddig. A fia majd megmútítja.

— Ej, mondtam, megzavarni egy családot... Félek, indiszkrét lennék...

— Mit? Megzavarni? Dehogyan is; inkább büszke rá a fiu, ha meglátogatják az apját. Nem igaz, feleség?

Olyan különös pillantásokat váltottak egymással.

— Csak igya meg a kávéját, uram, azonnal visszajövök.

Egy férfi kíséretében tért vissza; az idegen sötét színű ruhában volt, az arca sovány, korát nem lehetett volna megállapítani, a szeme fáradtan húzódott meg mély üregében.

— Ime — szólt a vendéglős — m. Nicolas boldog lesz, ha önt elkísérheti, mondtam neki, hogy ön párizsi tudós és nem is vonakodott.

Mentegetődni kezdtem.

— Semmi az, uram; ön komoly uri ember; apám csak a kíváncsiskodókat nem szereti, de mivel ön tudós, önt szívesen látja.

A modora egyáltalán nem vallott művelten emberre; olyan forma volt, mint egy kisvárosi lelkészé, kissé kimért. Aztán hozzátette:

— Ha lenne szives, most menjünk, uram, mert nem szeretném megvárakoztatni az apámat.

Elindultunk. A vendéglős minden meghívás nélkül szintén föl szállott a kocsmira.

— Jobbra megyünk, aztán balra kanyarodunk egész a temetőig; a ház ott van a temetővel szemben.

— Hogyan, uram, az ön atyja nem találja szomorunak ezt a szomszédságot?

— Egyáltalán nem, uram. Halál nincsen és apám ezt jobban tudja, mint én.

Oly határozottan szólott, hogy nem volt helye ellentmondásnak. A vendéglős csippengett a szemével, mintha mondaná: »Nem megmondtam? De várjunk csak!«

Megerkezünk. A kis ház ajtaját vasrács zárta el. Meglepdőve láttam, hogy m. Nicolas kulcsot vesz elő. Hogyan? Az öreg be van zárva?

A ház oly különös benyomást tett rám, mint egy kápolna; a redőnyök mind le voltak eresztve: hátul a ház két oldalán a temető keresztjei látszottak. Előtte virágos kertecske volt, gondozott utakkal osztva ágyakra, de az utak olyan keskenyek voltak, hogy két ember nem mehetett el rajtuk egymás mellett.

— Látja ön — mondta a vendéglős — ilyen kert nincs több az egész vidéken. M. Nicolas nagyvon gondolza az apját.

— Uram, nekem apám mindenem. Egyetlen fia voltam s negyven éves volt, mikor én születtem s attól kezdve nem volt más célja, mint hogy engem boldoggá tegyen. Érttem fárad és az a kis évjáradék, amit élvezek,

felül az illető állásra előírt szakvizsgát sikeresen letette.

Az a tisztviselő, a ki az előírt szakvizsgát alkalmazásától számítva, legfeljebb egy év alatt le nem teszi, állását minden kárpótlás nélkül elveszti.

Ez a három § már kizár minden dologkerülőt. Még erélyesebb védelmet nyújtanak az alábbi szakaszok:

27. §. Az országos munkásbetegségélyek és balesettisztító pénztár alkalmazottainak feltétlen részrehajlatlanságát biztosítandó a pénztár alkalmazottja nem üzhet semmi olyan mellékfoglalkozást, mely részrehajlásra való indítására alkalmas lenne, vagy őt szolgálatának teljesítésében gátolná.

Az országos munkásbetegségélyző és balesettisztító pénztár alkalmazottja nem lehet sem tagja, sem részese, sem alkalmazottja olyan társulatoknak, egyleteknek, testülteknek, szervezeteknek, melyeknek kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályaik nincsenek, vagy ilyen alapszabályaik vannak ugyan, de azok a munkaadóknak vagy alkalmazottaknak gazdasági céljait vagy érdekeit szolgálják; egyáltalán nem vehet részt ezek gyűlésein vagy gyűlekezéseiben és nem folyhat be sem közvetve, sem közvetlenül a munkaadók és alkalmazottak között felmerülő semmiféle mozgalomba (bérmozgalom, munkabeszüntetés, kizárás stb.), ugyancsak nem vehet tevékeny részt a megjelenést és az egyszerű szavazást ide nem értve — akár a munkaadók, akár az alkalmazottak érdekeit szolgáló politikai gyűlésekben, gyűlekezésekben vagy mozgalmakban; az említett egyesületek vagy politikai gyűlések, gyűlekezések vagy mozgalmak kezdeményezésébe, alakításába, összehívásába vagy működésébe sem közvetlenül, sem közvetve nem folyhat be.

Az alkalmazás feltételeit és az összeférhetlenség eseteit részletesen a pénztár szabályzatában kell megállapítani.

28. §. A kerületi munkásbiztosító és magánegyesületi betegségélyző pénztárakra és a pénztárak alkalmazottaira nézve a 27. §. első és harmadik bekezdésében foglalt rendelkezések szintén alkalmazandók.

A kerületi munkásbiztosító és magánegyesületi betegségélyző pénztárak alkalmazottai nem lehetnek sem kezdeményezői, sem vezetői, sem részesei olyan politikai vagy gazdasági mozgalmaknak, amelyek a munkaadók és munkások között gazdasági összeütközésekre vezetnek. Ebből folyólag nem folyhatnak be sem közvetve sem közvetlenül a munkaadók és alkalmazottak

között felmerülő semmiféle mozgalomba (bérmozgalom, munkabeszüntetés, kizárás stb.)

29. §. Az a pénztári alkalmazott, aki a 27. vagy 28. §-ban foglalt rendelkezések valamelyikét megszegi, a pénztárnál elfoglalt állását minden kárpótlás nélkül elveszti.

Van is ezek miatt a szakaszok miatt háborúság Izraelben! A szociáldemokrata lapok tele torokkal hányják a tüzet s némely, mérsékeltbb színvonalu Lipótvárosi lapok böszülten kontráznak hozzá. Jogfosztás! Autonomia eltiprása! Zsarnokság! Koalíciós armány!

Hát csak tessék játszani azt a riadót a régi elkopott, öreg, liberális verklein. Ismerjük régóta. Ismerjük sokkal jobban, hogysen megijednénk tőle. A kormány pedig, ha a mostani válságos időkben nem késett ezt a javaslatot gondosan elkészíteni, bizonyonyal uem fogja az asztalfiókban őrizni. Szükség van arra az életben, égetően sürgős szükség. Ha törvény lesz belőle, megkönnyebbülten lélegzik fel minden igaz ember, minden becsületes munka. Nagy kő esik le a szívekről. S ha az a kő egy némely üres koponyán nagyot koppan, az sem lesz baj. Az a koppintás jó lesz figyelmeztetőnek, hogy még Magyarországon sem lehet ezentúl üres fejjel, naplopásból megélni. *

A Zeit a katonai kérdéssről. A bécsi Zeit hosszú cikkben foglalkozik az ujonclétszám kérdésével. Sajnálattal állapítja meg, hogy az idén szintén csak a rendes ujonclétszámot fogja megszavazni a két parlament és hogy a régóta szükséges fölemelt ujonclétszám a magyar zavaros politikai viszonyok következtében ismét háttérbe szorul.

Mindamellet nem kell kétségbeesni, mert a hadügyminiszter semmit sem fog tenni az osztrák politikai körök háta mögött. Hiszen együtt van az osztrák parlament, a hadügyminiszter Bécsben székel, hogy is lehet hát arra gondolni, hogy valami a mértékadó osztrák politikai körök tudta nélkül történjék?!

A Zeit értesülése szerint a katonai kérdé-

sek komplexumának napirendre kerülése csak a tavasz végén fog megtörténni. Az erre vonatkozó összes javaslatok a hadügyminiszter fiókjában vannak.

Az osztrákok erős, hatalmas, egységes és közös hadsereget kívánnak és óhajtának. A hadügyminiszter jót áll érte, hogy ez az egységesség és közösség fenn is fog maradni.

Pertörlés a hazaárulási ügyben. Zágrábról jelentik azt a hihetetlen hirt, hogy a nagyszerb propaganda ügyében pertörlésre kéri a királyt. Még hihetlenebb, hogy a kérelmező Josipovich horvát miniszter, ki ez ügyben Bécsbe utazott s ma jelenik meg kihallgatáson a király előtt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 22.

Elnök Jusch Gyula. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után következnek az elnöki előterjesztések.

Héderváry Lehel több mentelmi ügyben tesz javaslatot.

Az adóreform-javaslat tárgyalására kerülén sor, szólásra Éber Antal jelentkezik.

Eber Antal polémiába bocsátkozik Sándor Pál tegnapi beszédével és megvédi vele szemben a miniszterelnököt és korszakos alkotását, az adóreformot. Én azt hiszem — ugymond — hogy leghelyesebb, ha ezt a kérdést minden politikai párttól menten tárgyalják.

Mólnár Jenő: Ez az a jó adóreform? Jól beszél. Halljuk!

Eber Antal beszél a pénzügytekről. Statisztikai adatok alapján kimutatja, hogy 9 százaléka a betevőknek 4000 koronán aluli betéttel bír. Meggyőződése az, hogy voltak ezelőtt kormányok, melyek a kisemberek érdekében semmit sem tettek. Elfogadásra ajánlja a javaslatot. Csak azt kifogásolja, hogy a tőkéseket külön megadóztatják. A takarékpénztárak maguk óriási összegeket fizetnek adó fejében, szükségtelen tehát, hogy a tőkéseket külön megadóztassák.

Lengyel Zoltán: Az adósok fizetik azt az adót is.

Eber Antal: A reformjavaslat idevonatkozó részét megváltoztatni, kijavíttatni kéri, a javas-

az ő műve. Gyakran mondta nekem régebben: fiam, ez mind érted van. Elképzeld, hogy ilyen körülmények közt nem házasodtam meg. Arra törekszem, hogy ő pihenjen és dolgozzam. Ez az igazság, nemde, uram?

A ház küszöbén m. Nicolas másik kulcsot vett elő. Hát az aggastyán csakugyan be van zárva? Talán két kulcs van. De vajon ebben az éjszakában élne? A szobába belépve m. Nicolas megszólalt:

— Apám, látogatót hoztam önnek.

Kinyitotta az ablakot. A szoba üres volt. M. Nicolas folytatta:

— Ez az ur, aki önt óhajtotta meglátogatni, tudós és Párisból jön.

Hiába kerestem az aggot, nem láttam egyebet, mint egy kerek asztalt, két széket egy kőpadot, amely a fal mellett állott, egy könyvvállványt és aranyozott sarku könyveket; meg az asztalon egy hegedűt.

— Uram, zenél az ön atyja?

— Nem, én szoktam; ő szereti hallgatni.

Azt hittem, nem vette észre, hogy nincs bent az apja, azért kérdeztem épen; de m. Nicolas meglátta a karomat és a kőpadhoz vezetett.

— Ime.

A pad terítője alatt egy üveglapon keresztül egy halott arcát láttam.

Amit én padnak néztem, szárkofág volt;

a halottnak, amely benne feküdt, csak az arca látszott, mereven valami barnás színű folyadékból.

M. Nicolas az egyik sarokba vezetett és gyorsan mondta:

— Bocsásson meg, hogy apámnak oly nagy a szakállja; megborotváltam akkor, mikor az emberek azt mondták, hogy elhunyt, de újra megnőtt és nem akarom emiatt háborogni.

A halott arcát csakugyan hosszú, majdnem centiméternyi szőr borította.

— Igen uram, apám 22 éve lakik már itt; nyolcvanegy éves volt, mikor ezt a kis házat építtettem neki. Mindennap vele töltök egy pár órát; újságot, meg könyveket szoktam olvasni neki, de a zenét sokkal jobban szereti. Mindig a zenével kezdem. Megengedi?

Fölvette a hegedűt és hangolni kezdte.

— Figyeljen rá, mikor játszom. Meglátzik arcán, mennyire tetszik neki. Nézzon csak rá.

Egy nehezebb szonátát játszott; közepes tehetséggel. Az elhunytak az arcába bámultam, mely gyászosan és mereven tükrözött keresztül a félsötét folyadékon és úgy tetszett nekem, mintha a hegedű síró hangjai visszaverődnek az alacsony boltozatról; a szobágon aggodalommal és nehéz hangulattal telt meg; a zene nem akart bevégezni. Hogy fejezzem ki magam? A ruhám apránként átütődött azzal

a fojtó, örült levegővel és én éreztem, hogy a bőröm csipi...

Egyszerre lecsapta a vonót és fölkiáltott: — Most, most, nézze, hogy kacag!

Kacagott ő maga és ezt a rettenetes vigszágot alig bírtam el. Végre elhangzott az utolsó pizzicato és siettem az alkalmat fölhasználni.

— Uram, félek, hogy visszaélek az ön szíveségével és köszönöm, hogy megengedte, hogy magányát zavarjam.

Ragyogott az arca.

— Nemda, látja most.

— Nagyon hálás vagyok...

— Semmi, semmi, uram, apám örült, hogy önt fogadhatta.

— Ha tetszik, szíveskedjék kocsimon velünk jönni.

— Nem. Újságot kell olvasnom neki. Már várja. Isten önnel, uram.

Ugy gondoltam, jól fog esni neki, ha a halottnak bókolok és ez a mozdulatom csakugyan nagyon tetszett neki. Lekísért a rácsig, a szében táncoló virágok között, melyek az életnek örültek, bezárta utánunk az ajtót és visszatért.

— Na? — szólott a vendéglős, — nem megmondtam? Ugy-e, hogy jól tesz az alkohol?

Edmond Haraucourt

latot különben elfogadja. Az elfogadást azzal indokolja meg, hogy segít a kisemberek terhein. (Taps- Szónokot üdvözlök).

Hermann Ferenc következik. Nem tartja igazságosnak a földadónak a földtehermentesítési járuléknak egy adókuicscsal való megállapítását. A földadó és földtehermentesítés merev egyesítését módosításokkal enyhíteni kell. Azzal a panasszal szemben, hogy az adó az iparvállalatokat tönkretesz. Konstatálja, hogy nem látott még olyan iparvállalatot, melyet az adó tesz tönkre. Hanem igenis baj az, hogy az ifjúságot nem nevelik közgazdasági pályára, hanem statisztikai adatok szerint 130,000 tanuló közül 100,000 készül latinra, s csak 30,000 ipari kereskedelmire. Oda kell tehát hatni, hogy 130,000ból inkább 100,000 készüljön ipari pályára s a többi lateinerre. Szembeállítja a 48-iki demokratizmust a modern demokratizmussal, mely egymás ellen izgatja az osztályokat, míg a 48-iki felszabadította a jobbágyokat. Az igazi demokratizmus, mely egységessé akarja tenni a nemzetet, amely pedig szét akarja osztani, az hazaárulás. Ez a javaslat azt célozza, hogy a régi aránytalanságokat megszüntessék az adó körül, s tehát a nemzet megerősítését kívánja, — ennél fogva a javaslatot elfogadja. (Élénk helyeslés).

10 perc szünet.

Hurobanics horvát képviselő kibeszéli az ülést.

Délután 2 órakor az ülés véget ért.

Apponyi a király előtt.

Apponyi Albert gróf ma reggel Bécsbe érkezett, hogy a király elé járuljon audienciára. A kritikus politikai helyzet ezzel újabb stádiumba jutott, amennyiben Apponyi fel akarja világosítani a felséget a függetlenségi párt álláspontjáról a bankkérdésben.

Ugyanebből a célból fog hétfőn vagy kedden megjelenni a király előtt Justh Gyula is, aki egyes verziók szerint el akarja osztani a király aggodalmait, amelyeket ő (Justh) támasztott benne, amikor a nagy válság alkalmával történt kihallgatásán úgy nyilatkozott, hogy a függetlenségi pártra nézve a magyar vezényszó csak egy étappe, csak egy állomás azon az uton, mely a perszonál unióig vezet. Justh most fel akarja világosítani ő felségét, hogy ő ilyesmit nem mondott.

Az igazi válság majd csak február elején fog kitörni, amidőn az osztrák kormányval való tárgyalások meg fognak akadni, mert az osztrákok a kartellbankot semmiképp se akarják elfogadni.

Feltűnést keltenek a »Pester Lloyd« mai számának következő sorai:

»A helyzet zilált és zavaros, mint a hogyan ennek az elkövetett hibák után be kellett következnie, de sajnos még nem annyira válságos, hogy alapos kilátásunk lehetne arra, hogy az ország a koalíciótól rövid időn belül megszabadul.« Ugy látszik a Lloyd nagyon szeretné ezt, de azt hisszük arra még sokáig várhat.

Bécsből jelentik telefonon: Apponyi Albert gróf délelőtt 11 órakor ment audienciára a királyhoz.

A Bud. Tud. jelenti: Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ma reggel 6 óra 20 perckor ideérkezett és a bankgassei magyar házba hajtatott, ahol a délelőtti folyamán a függetlenségi párt néhány Bécsben időző képviselőtagját fogadta. — Délelőtt fél 11 órakor a miniszter Schönbrunnba ment, ahol a király előtt különkihallgatáson jelent meg. E kihallgatáson gróf Apponyi Albert mint a függetlenségi párt egyik vezére a pártnak az

időszerű politikai kérdésekre, főleg a bankkérdésre vonatkozó felfogásáról tett jelentést. — Ezenfelül tárcája ügyeiről is jelentést tett a királynak. Döntés e kihallgatáson nem történt, mint a hogy ez a jelentéstétel természetében is rejlett. Gróf Apponyi Albert a délután folyamán látogatást tesz a bécsi pápai nunciushoz, hogy vele több magyar egyházi ügyre vonatkozó kérdésben tanácskozzék. A miniszter előreláthatólag délután 4 óra 40 perckor indul vissza Budapestre. Gróf Apponyi Albert Bécsbe utaztában meghűlt és zsábat kapott. A miniszter állapotában a délelőtti folyamán javulás állott be és megbetegedése nem komoly természetű.

A mai kihallgatás sulypontja tulajdonképpen abban van, hogy a függetlenségi párt most először jut abba a helyzetbe, hogy egyik vezére által a király álláspontját annak a saját szájából meghallja. A mai kihallgatáson tehát nem lesz ugyan döntés, de meg fogják tenni az első lépést a végleges döntés előkészítésére. Mindabból, ami a király felfogásáról eddig nyilvánosságra jutott, nem lehet kétség arra nézve, hogy azok, kik a királytól a bank különválasztását illető értelmében kedvező választ várnak a királytól, a helyzetet teljesen félreismerték.

A »Neue Freie Presse« a következőket írja Apponyi audienciájáról:

Bécs, január 21. Apponyi Albert gróf mai kihallgatása nem fog döntő fordulatot előidézni a helyzetben. Apponyi grófnak az a missziója, hogy a királyt felvilágosítsa, hogy a függetlenségi felelős vezetők milyen álláspontot foglalnak el a bankkérdésben. Ebben a kihallgatásban döntésre nem kerül sor. Föltehető, hogy Justh Gyula kihallgatása után be fog következni a döntés a bankkérdésben.

Apponyi nyilatkozata.

Budapest, jan. 23. Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter délelőtt fél 11 órától fél 1 óráig volt a király előtt. Kihallgatás után a miniszter a bankgassei házban összegyűlt újságíróknak a következőket mondta:

— Ő felsége kihallgatáson fogadott, mely egy órát vett igénybe. Jelentést tettem az uralkodónak a függetlenségi párt felfogásáról és a parlamenti viszonyokról. Téves az a híresztelés, mintha a bankkérdés új helyzetet teremtett volna. A függőben levő kérdésekről különben Wekerle Sándor miniszterelnök és Andrássy Gyula gróf belügyminiszter felvilágosították az uralkodót. Én csupán a függetlenségi párt helyzetéről voltam hivatalosan felvilágosítást adni és ezt meg is tettem, ami mindenben egyezik a miniszterelnök és a belügyminiszter jelentésével. Én szóval csak a helyzet képét erősítettem meg. A bankkérdésben van némi döntés, mert a két kormány már megkezdte a tárgyalásokat. Ennyi amit az uraknak mondhatok.

Budapest, január 23. Beavatott politika, körökben biztosan tudják, hogy Apponyi kihallgatása semmi esetre sem volt ut a megoldás felé. Téves azonban az a hír, hogy a király a bankkérdésben elszigetelt álláspontot foglalt volna. Ez csöppet sem mondható, hanem bécsi politikai körök szeretnék a hangulatra ellenünk hangolni, hogy megsemmisítsék a bankkérdést. A helyzet megoldása tárgyában

különben a király kedden audencián fogja fogadni Justh Gyulát és Desseffy Aurélt, akiknek meghallgatása után a döntés egészen biztos.

Testvérgyilkosság.

Féktelen vadsággal elkövetett gyilkosságról értesít mezőszasi tudósítónk, mely ott a Bagdi családban történt. Bagdi Istvánt halva találták a mezőszasi korcsma előtt tegnapelőtt éjjel. — Szívében még benne volt a vértől ázott kés s ruháján a dulakodás nyomai látszottak.

Az eset a következő: Mezősas községben tehéts család a Bagdi-familia. Megelégedetten éltek ezideig s a testvérek közt is a legnagyobb egyetértés uralkodott mindezeidig. Azonban az utóbbi időben Elek és István rossz szemmel nézték egymást. Egy leány tetszett a két fiúnak s egyik sem akart engedni. A leány inkább a fiatalabbhoz huzott s ezért Elek váltig hangoztatta:

— Pista, meglásd megiszod az árát!

Tegnap aztán a lappangó szenvedély teljes erővel tört ki az elvakult legényen. Ugy délután tájt ott ültek a falu korcsmájában a legények s pálinka mellett elbeszélgettek. Ott voltak a Bagdi-fiúk is. Bagdi Elek félre vonulva iszogatótt.

— Gyere már közénk Elek — hivogatták a legények. De nem hajtott a szóra. Bagdi István pedig ügyet se vetett bátyjára. Amint már jól becsiptek, úgy 10 óra tájt oszladozni kezdett a társaság, — Bagdi Elek pedig ott maradt.

— Gyere csak vissza Pista egy szóra. — Visszament.

— No mi kell?

— Mondj le arról a lányról.

— Nem megy az úgy testvér.

Erre aztán heves szóharc fejlődött ki köztük. Kimentek az udvarra s ott dulakodássá fajult a vita.

— Meghalsz kutya! — ordított a megvadult legény s azzal előrántva kését azt öccse szívébe döfte. A legény halkan felkiáltott s nyögve vándorolt az utcára, hol elhagyta ereje s össze-rogyott. A gyilkos legény pedig elrohant. Az esetről senki se tudott semmit. Amint dr Braun mezőkeresztesi körorvos a falun hazafelé kocszott, észreveszi, hogy a korcsma előtt egy ember fekszik. Leszáll, odamegy s borzadva látja hogy halott felett áll. Egy úgy 11 óra tájt történt, éjnek idején. Kiáltására összesereglettek a falubeliek s rögtön felismerték a halott legényben Bagdi István 20 éves mezőszasi legényt. Az újfalusi előljáróság másnap értesítette az esetről a nagyváradi kir. ügyészséget, honnét Nagy Géza csendőrbiz ost bizták meg az ügy felderítésével. Nagy gyanuja mindjárt Bagdi Elekre irányult, kit tegnap délután le is tartóztatott. Bagdi mindent részletesen és töredelmesen bevallott.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Január 30. Központi takarékpénztár közgyűlése d. u. 5 órakor.

Január 31. Polgári takarékpénztár közgyűlése d. e. 11 órakor.

Január 31. Nagyváradi Népbank közgyűlése d. e. 11 órakor.

Február 3. Megyei közigazgatás ülése d. e. 9 órakor.

Február 4. Nagyvárad város közigazgatási bizottság ülése d. u. 3 órakor.

Február 7. Biharmegyei takarékpénztár gyűlése d. e. 11 órakor.

Február 8. Fráter Lóránd hangversenye a Csarnokban.

Február 11. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Február 16. Swárdström négyes hangversenye a Csarnokban.

* A Szent Vincze intézet kérelme.

Néhai Rimanóczy Kálmán a Körös-oldalon levő szőlőjét, a nagyvárad Szent Vincze intézetnek hagyományozta. tekintettel azon kulturális és jótékony működésre, amelyet ez a kiváló intézet kitejt. Az intézet igazgatósága most kérvényt adott be Nagyvárad városához, amelyben kéri, hogy a szőlőben felhasznált vízvezetési vízet önköltségi áron adja a város. Ez a szőlő nem magán célokat szolgál, hanem a jótékony intézet javára lesz felhasználva; az intézetben ugyanis több száz gyermeket tanítanak, nevelnek, jórészt ingyen s a szegény gyermekeknek napközi otthont nyújtanak az intézetben, teljes napi ellátással. A nyári időben az iskolás gyermekek száz számra használják a kérdéses szőlőt, üdülésre s a szőlő jövedelmét az intézet teljesen jótékony célra fordítja. Ily körülmények között nagyon is méltányos a kérelem teljesítése, annál is inkább, mert az intézet iskolája által évenként sok ezer korona kiadástól szabadul meg a város.

* **Az ingatlanokat terhelő tartozások bejelentése.** A törvény értelmében az ingatlanokat terhelő, telekkönyvileg bejegyzett tartozások kamatainak 10%-át kitevő összeget leírják az ingatlanokra kivetett jövedelmi pótdórból. Ezen kedvezményben azonban csak azok az ingatlan tulajdonosok részesülnek, akik a tartozásokat az év január 31-ig az illetékes adóhivatalnál bejelentik, illetőleg az ilyen tetteiről szóló vallomásukat január hó 31-ig beadják. Ilyen bejelentésre szolgáló vallomási ivatek a városi adóhivatalnál ingyen kaphatók, ha az illetők az iránt jelentkeznek. Felhívjuk ezen körülményre az érdekelt ingatlan tulajdonosok figyelmét, azzal, hogy ha a kedvezményben részesülni óhajtának, még e hónap végéig adják be vallomásaikat, mert a késedelmesen benyújtott bejelentéseket semmi körülmények között sem veszik figyelembe.

* A főorvos jelentése a trachomáról.

Dr. Baróthy Ákos városi főorvos megteszi az 1908. év második feléről a trachomában megbetegedett és a gyógyultak számáról szóló jelentését. E jelentés szerint 1908. év első feléről maradt 8 megbetegedett és a második felében pedig 15 trachoma-eset fordult elő. Ezek közül 21 már teljesen meggyógyult, 2 pedig már a tisztulás útján van. Ebből láthatjuk, hogy a trachoma nem nagy mérvben ütötte fel a fejét. A rendszeres szemvizsgálatot, illetőleg a trachoma-vizsgálatot megejtette a városi orvosi kar.

* **Uj rend az építkezési engedélyek beadásánál.** Az építkezési engedélyek iránt beadott kérvényeket eddig a közigazgatási iktatóban nyújtották be a felek s így a mérnöki hivatal előzetes tanulmányozása nélkül tartattak meg minden pénteken a helyszíni építkezési szemléket. A városi tanács most megváltoztatta az eddigi eljárást. Ezután az építkezés iránti kérvényeket és terveket nem a közigazgatási iktatóba, hanem a városi mérnöki hivatalnál kell beadni, hogy azt a mérnöki hivatal előzetesen tanulmányozhassa s véleményével együtt kerüljenek ezek a helyszíni építkezési szemlére. Nehogy ezáltal az építkezési engedélyek

kiadása késedelmet szenvedjen s az építkezni szándékozók érdekei csorbát ne szenvedjenek, szigorú kötelessége a mérnöki hivatalnak, hogy minden héten a csütörtök délig beérkezett kérvényeket a pénteki szemlére teljesen előkészítse, hogy azok haladék nélkül tárgyalhatók legyenek.

* Hányat ütött az óra? Nagyváradon

annyi a toronyóra s egyéb nyilvános óra, hogy a számát sem tudjuk, de azért aligha akadna ember, aki a pontos időt megállapítaná a sok ketyegő masinérián. Az egyes toronyórák rendbentartását nagyon nehéz volna a fentartóktól megkövetelni, ha maguk nem gondoskodnak kellőleg azok pontosságáról. A várostól azonban joggal megvárhatja a közönség, hogy mindég pontosan mutassa az időt, annál inkább, mert a városház tornyának építéskor azt hangoztatták, hogy az itt elhelyezendő óra mindég pontosan mutatja majd a vasutakra nézve irányadó közép-európai időt. Azonban ez az óra is csakugy hol késik, hol siet, mint a többi toronyóra. Már sok esetben megtörtént, hogy egyesek lekéstek a vonatokról, mert a városház toronyórájához irányították az indulásukat. De még ennél is nagyobb anomália, hogy a nagyvárad vasutállomáson nincsen egy pontosan járó óra a közönség részére. Az egyes várótermekben és az étteremben abány óra, annyiféle képen mutatja az időt. Mióta a Perronról levették a nagy dobórát, azóta a közönség teljesen tájékozatlan a pontos időről, a mi nagy forgalmu vasutállomásunkra.

* Halálos végű vadászat.

Ily címen irtunk tegnapi számunkban arról a gyászos végű vadászatról, melyet Székelyhídon rendezett a vadászat bérlő társaság. Tudniillik dr. Kallos Pál puskája elsült s Borsos József segédjegyző gyomrába furódott, ki sebébe bele is halt. Tegnapi a székelyhídi járásbírósg megbizta Pátria Kálmánt, hogy az ügyet vizsgálja meg vajjon gondatlanság forog-e fenn?

* **Felfüggesztett végrehajtó.** Lapunk egyik legutóbbi számában megemlékeztünk Postarik János városi végrehajtónak sikkasztás miatt történt felfüggesztéséről. Postarik, ki 7 gyerekes családapa, kétségbeesetten vett tudomást az esetről s büne tudatában nem mert a főkapitány elé menni, hol előkellett volna adni a sikkasztás körülményeit Nem birta elviselni a szegyet és megakart válni életétől. Elő is készítette revolverét, de nem követte el az öngyilkosságot, mit rég elhatározott, hanem huzta, halasztotta, mert félt a haláltól. Tegnapi aztán Gerő főkapitány elküldte Kelemen rendőrelenőrt, hogy hívja el kihallgatásra Postarikot. A sikkasztó végrehajtó a szobában ült, gazdasszonya pedig a konyhában volt elfoglalva. Amint Kelemen a konyhába ér, kérdezi, hogy hol van Postarik. Alig mondta ki ezt a párszót a rendőrelenőr, a szobából lövés hangzott ki, s mikor beléptek Postarikot vérestővel a padlón találták. Meglőtte magát. Rögtön jöttek a mentők s a kórházba szállították a sebesültet, hol kivették fejéből a 7 mm. revolver golyót, mely a jobb koponya csonton fennakadt.

* **A fogyasztási adók jövedelme.** A fogyasztási adókból Nagyvárad város részére nyújtandó segélyösszeg megállapítására évenként a leszámolást a város képviselői és a kir. pénzügyigazgatóság kiküldöttéi ejtik meg. Közlebb szintén lesz ilyen leszámolás s a kir. pénzügyigazgatóság értesítette a várost, hogy a maga részéről a leszámolás megejtésére Szép Lajos pénzügyőri titkárt küldte ki.

* **A színházi világító lakbérére.** A legutóbb tartott városi közgyűlésen Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága Benkő Mihály színházi világító részére az 1909. év elejétől 500 korona évi lakbért szavazott meg azzal, hogy az 1909. évben ez összeg az előre nem látható kiadások rovatóból fedeztessék. A közgyűlés ezen határozata ellen dr. Thury László városi főügyész felelősséget adott be. Különösen azt kifogásolja, hogy a megszavazott lakbér már az 1909. évben kiadassék, hanem annak megadását csak az 1910. évtől tartja megengedhetőnek.

* **A magán borfogyasztás megváltása.** A magán borfogyasztók fogyasztási adójának megváltását évenként tárgyalja Nagyvárad város fogyasztási adóhivatala. A folyó évre esz közlendő megváltások tárgyalására január hó 25., 26. és 27. napját tűzte ki a polgármester s erre nézve a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Nagyvárad város tanácsa részéről a magánborfogyasztás megváltása végett az egyezségi ajánlatok megtételére határidőül 1909. évi január hó 25., 26. és 27-ik napjai tűzettek ki. Felhívtnak tehát mindazon szállítók, termelők továbbá magánfogyasztók, kik a borítaladót az 1909. évre átalány összegben óhajtják megváltani, hogy a fent kitétt határidőben a városháza földszint 2. szobájában (számvevői hivatal) mindenkor d. e. 9 órától 12 óráig a kiküldött bizottságnál annyival is inkább jelentkezzenek s a megajánlott összeget készpénzben a kiküldött bizottságnál lefizessék, mivel ezen határidőn túl jelentkezések elfogadtatni nem fognak. Az átalányozás tárgyában felveendő jegyzőkönyvben foglalt feltételek a magánfeleket azonnal kötelezik, a városra nézve azonban az esetben lesznek kötelezők, ha a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság részéről jóváhagyva lesznek. Nagyvárad, 1909. január hó 20-án. Rimler Károly, polgármester.

* **Kinevezések.** A m. kir. közoktatásügyi miniszter dr. Farkas nagyszalontai állami főgimnáziumi helyettes tanárt, a marosvásárhelyi román. kath. főgimnáziumhoz rendes tanárrá nevezte ki. — A nagyvárad kir. itélőtábla elnöke a vezetése a' tt álló kir. itélőtábla kerületébe Sikei András nagyvárad lakos, végzett joghallgatót, ideiglenes minőségű díjtalan joggyakor-nokká nevezte ki.

* **A vaskóhi körorvosi hely.** Biharvármegye egészségügyi viszonyai jelenleg a körülményekhez képest elég jónak mondhatók, Vannak helyek ahol rendszeresítve vannak is orvosi állások, ezeknek eltolgálására senkiesem pályázik. Ilyen a többek között a vaskóhi körorvosi hely is. Ennek a körnek 37 községe van, azonban a községek oly kedvezőtlen fekvésűek, hogy azok bejárása nagy fáradsággal jár s ennek ellenében 406 korona fuvarátalány van az orvos rendelkezésére bocsátva. A körorvosi állás rendszeres orvossal már régen nincsen betöltve, hanem csak helyettesítésekkel igyekeztek a hivatalos kívánalmaknak eleget tenni, A legutóbb is kétszer egymásután kísérelték meg az orvosi állás betöltését, azonban eredménytelenül. Most a főszolgabíró ismét pályázatot hirdet; hogy less-e eredménye az nagyon kétséges.

* **Kirabolt jegyző.** A hodosi jegyző Bajdos János ellen kétszer egymásután rabló támadást követtek el. A tetteseknek még eddig egyáltalán semmi nyomuk sincs, azonban az eddigi jelekből arra lehet következtetni, hogy nem közönséges betörőkről van szó, hanem a jegyzőnek valamilyen ellenségeiről, akik a jegyzőnek tökéletes anyagi romlását akarják előidézni. Tegnapelőtt éjjel a jegyzőnek a kama-

ráját törték fel és onnan amit elvihettek el is vitték. Ezután a jegyző feljelentette az esetet a csendőrségnek, s ebből kifolyólag tegnap éjjel két csendőr tartózkodott a jegyzőlakon. Ennek dacára is tegnap éjjel a tettesek ismét megjelentek a jegyző udvarán és az istállóból az összes jószágokat kihajtották. Az udvaron senki sem vette észre a cselekedetet s csakis az éjjeli őrök éberségének tulajdonosítható, hogy az állatok szét nem széledtek. Az éjjeli őrök azonban az utcán gyanusnak találták a késői állathajtást és megállították a csoportot. Az állathajtók az éjjeli őrök láttára megfutamodtak. A tetteseknek még eddig nem akadtak nyomukra.

* **Kioszkot a Sas kávéháznak.** *Havaszy* Károly a Fekete-Sas kávésa kérvényt adott be a városhoz, hogy kávéháza előtt a járdának egy részét aszálakkal elfoglalhassa. Kérvényében indokul felhossa, hogy a többi összes — már értve az elegánsabbakat — kávéházaknak megvan ez az engedélyük és így ő is óhajtaná ezt, mert így is nagyon sok a befektetése a fényes berendezésre. Természetesen ez is egy oly tényező amely vonza a publikumot. Viszont az illető hatóság úgy adta meg rá az engedélyt, oly feltételekkel, hogy a járdának ily célra való lefoglalása a járó-kelő közönségnek ne legyen hátrányára. Amit ugyan nem szoktak aztán megtartani.

* **Halálozás.** Részvétel értesülünk, hogy *Papp* Pál m. államvasuti ny. főkezelő, élete 73 évében csütörtökön este elhunyt. Temetése ma, szombaton délután fél 4 órakor lesz a Szent Anna-utcai gyászháztól.

* **Tűzbiztonság a múzeumban.** A biharmegyei és nagyváradi régészeti egyesület kéri a városi tanácsot, hogy a múzeumot tűzbiztonságilag jobban védelmezze. A városi mérnöki hivatal kezébe is vette az ügyet és kérvényben hiányt talált arra vonatkozólag, hogy az egyesület nem hozta fel azt a módot, hogy miképen is milyen módon látja ezt kivihetőnek. A mérnöki hivatal vázlatos tervvel ajánlja azt, hogy a múzeum előtti téren van egy vízvezetési tűzcsap, egy másikat lehetne a múzeum háta mögé is elhelyezni és arra az eshetőségre számítva, hogy ezek éppen a szükség esetén mondanak fel a szolgálatot, ugyancsak az épület háta mögé egy bővizű és jól megépített kutat lehetne készíteni, amely tűz esetére mindig készen állna. A kérvényt a mérnöki hivatal azzal a záradékkal terjeszti a tanács elé, hogy ha az egyesület talán jobb tervet tudna ennél, annak bemutatásánál kérje azt. A második tűzcsap odavezetési költsége 928 korona és a kut elkészítése 320 korona költséget igényelne.

* **Jegyzőválasztás Nagy-Létán.** A múlt évi szeptember hónapban tartották meg Nagy-Létán a jegyzőválasztást. A választás alkalmával *Nagy* Dániel lett megválasztva jegyzőnek. A község képviselőtestülete küldöttségileg járult az alispánhoz és *Marjai* Péter képviselővel élén megfélebbzték a választást, melyet a december havi megyei közgyűlés megsemmisített. — A jegyzői állást betöltésére tegnapra újabb választást tűztek ki s ezen ismét Nagy Dánielt választották meg egyhangulag. A választásba most már az ellentábor is belenyugodott.

* **A messinai jótékonyági estély.** A katonai zenekar holnapi eltolgatltsága következtében a jótékonyági estély f. hó 30-án este lesz a »Pannónia«-teremben megtartva.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: A király.
Vasárnap délután: Zách Klára, este: A király.

A király.

Elismerjük a szellemességet, az ötletességet mindenütt s ha a — sajnos — divatos pikantéria terén találkozunk vele, ott is elitéljük az elítélendőt, de a szellemességet nem tagadjuk. »A király« franciában ötletes, szellemes malacság, amelynek a hipokrita francia szociáldemokraták parvenü mivoltának kigunyolása aktualitást is kölcsönöz. Nálunk Molnár Ferenc lipótvárosiba oltott kanásztulussal fordította le a darabot. Így a francia pikantériából közönséges durvaság lett akárhányszor. Néhol egyenesen hajmeresztő az eldurvítás; tessék elképzelni egy francia szalondarabban egy király ajkáról ezt a szalon-mondást: törje ki a nyavalyát! Nálunk persze az aktualitás is hiányzik, sőt inkább zavarólag hat s ezért például a első felvonásnak franciában sokkal nagyobb a hatása, mint magyarban. Hozzájött Molnár vaskos és »Zaftos« fordítása — igazán az eredetinek nagy ellentálló képességére vall, hogy maradt belőle hatásos és sikerült rész. Annyi bizonyos, hogy a Molnár-téle eltorzításban a darab csak a Lipótvárosba való, nem a Szigligeti-Színházba.

Az előadás nehezen induló. Az első felvonás akadozott, s csak a darab második fele kezd emelkedni. Ez az emelkedés első sorban *Tóth Elek* érdeme, a ki a darab második felében jut szóhoz s a ki a szerepet eredeti felfogással, pompás ötletességgel, imponáló eleganciával és franciás könnyedséggel játszotta. Alakítása a legteljesebb elismerésre méltó. Nem kevesebb elismerés illeti *E. Kovács* Mariskát, a ki a képviselő ügyetlen feleségének szerepét vállalta el. Lebilincselő kedvessége, eredetisége most sem tévesztette hatását. *Hajnal* György a titkos rendőr maszkjaival ügyködött; hanem a szerepét jobban megtanulhatta volna. *Batsfalvi* Gizellát vagy 7 év óta láttuk újra a színpadon. Mit sem változott. Most is szép és most sem jó színész. Hideg, »lád« és színtelen. *Sik* Rezső jellegzetesen eredeti Bourdierje *Kassai* elegáns miniszterelnöke hozzájárultak a siker megmenthető részének megmentéséhez. *Dési*, *Gózon*, *Beregi*, *Asszonyi* is tetszetek.

A kiállítás izléses és fényes, a rendezés általában igen ügyes. Az összejáték a III. felvonásban, kivált *Tóth Elek* és *Kovács* Mariska jelenetében külön elismerésre méltó. Kár, hogy ilyen darabra pazarolták.

Piros színpadok lévén, a ház persze megtelt zsufolásig, a felsőház, a karzat rogyásig.

— **A bérlők figyelmébe.** A színházi nagyberlet első részlete most járt le s így a berlet második sorozata veszi kezdetét. Az igazgató tehát felkéri a bérlőket, hogy a berlet díj második részét az igazgatói irodában délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig befizetni szíveskedjenek.

— **Zách Klára.** Vasárnap délután immár hatodszor adják dr. Major Simon énekes történelmi színjátékát: »Zách Klára«-t. A darab hangulatos zenéje, romantikus szövege, díszes kiállítása rászolgálnak arra, hogy a publikum minél nagyobb számban látogassa ezt a délutáni előadást. A kiemelkedő szerepek most is ugyanazokban a kezekben vannak, mint a premieren. Jegyeket már ma lehet váltani a nappali pénztárnál.

MULATSÁG.

Naptár.

Január 23. Tiszti álarcos-bál.
Január 30. Jogász-estély. (Zöldfa).
Január 30. Kiskereskedő bál. (Csarnok).
Január 31. Legényegylet hangversenye. (Csarnok).
Február 1. Középesy colon-estély. (Csarnok).
Február 6. Vasutas-bál. (Restauratio).
Február 6. Germán colon-estély a »Pannónia«-disztermében.

A legényegylet jótékonycélu hangversenye.

Nagy a sürgés forgás a legényegylet helyiségeiben. Egyik teremben 30 egyleti tag, szorgalmasan tanul harmonium mellett pompás magyar-egyveleg dalokat. Csak úgy rang 30 férfi torok érces hangjától az emberben az érzés. A másik teremből csengő hangok csilingelése hallik, ott 35 kedves lányka versenyez a zongora üveghangjaival. A harmadik teremben, ez a legnagyobb, készen áll a nagy pódium, melyen a Csarnokban le fog zajlani a fényes hangverseny.

Pedig itt még el sem mondtunk mindent. Az a mind zeneművészekből álló 15 tagú zenekar magánhelyiségeiben tartja összejöveteleit, válogatja szebbnél-szebb darabjait, melyekkel a legényegylet hangversenyén közisműködni szíves lesz.

Intelligens emberek, értelmes iparos ifjak és kedves polgárlányok fogják adni azt a művészi számokból álló programot, melyet a legkellemesebb változatossággal állítottak össze szakavatott rendezői kezek.

A hangverseny nemes célja a munkásgimnáziumnak, mely három éve működik az egyetemen, ember és ember közt való különbség nélküli támogatása hangos bizonyítása a polgári társadalom körében a legényegylet kulturális működésének, Elvégre is mindenkitől látható tény, hogy a legényegylet az a szervező központ, melybe a legnemesebb altruizmus s egymás kölcsönös megbecsülése vezeti az embereket. Ide bevinni rangot, méltóságot és telebarrati szeretetet, nemeslelkű emberekhez illő s másokra nézve jótékony cselekedet.

Bizonyára ezt érzi a társadalom, midőn mintegy varázsszóra megmozdult a legényegylet meghívására s az előkészületek után a legnagyobb várakozással telik el a farsang e nevezetes estéje iránt.

EGYESÜLETEK.

(**A Kath. írók és hírlapírók** Országos Pázmány-egyesülete január 28-án tartja rendes közgyűlését, melynek napirendje a következő: Délelőtt 9 órakor szentmise a Szent-István-Társulat hazi kápolnájában. Délután 6 órakor a Szent-István-Társulat disztermében közgyűlés. 1. Elnöki megnyitók. Mondja: *Prohászka* Otokár dr. püspök, az egyesület elnöke. 2. Titkári jelentés. 3. A védőiroda jelentése. 4. Pénztáros és számvizsgáló-bizottság jelentése. 5. Az 1909. évi költségvetés. 6. 60 választmányi és 3 számvizsgáló bizottsági tag választása. 7. Indítványok. Este 8 órakor Pázmány-lakoma a Budapesti Kath. Kör vendéglői helyiségében.

TÁVIRATOK.

Az orosz kormány mentegődzik,

Pétervár, január 22. Néhány külföldi és ezek nyomán több orosz lapban az a hír jelent meg, hogy az 1902—1905. években, az orosz rendőrség maga is résztvevő több terroristikus aktusban, így *Szergiusz* nagyherceg,

Plehve, Sipiagia és mások meggyilkolásában. E hírek teljesen koholtak.

Öngyilkos jogász.

Arad, január 22. Winter József joghallgató Tamásda községben főnöke, Livius ügyvéd lakásán fölakasztotta magát és meghalt. Azt hiszik, hogy beiratási díját elköltezte és ezért követte el az öngyilkosságot.

Hamis hírek Portugáliában.

Lisszabon, január 22. Drót nélküli táviratozás segítségével a Dél-Amerikából jövő gőzösök hamis híreket adtak a portugáliai helyzetről. Ennek következtében az utasok Lisszabonban nem szállottak ki. A lapok támadják a kormányt, amelynek szemére vetik, hogy a hamis hírek terjesztőit nem üldözi, holott azok Portugáliának külföldön sokat artanak.

Meggyilkolt polgármester.

Berlin, jan 22. A marienburgi tanácsházban dr Kuncze polgármesterhelyettes hivatalában ma megjelent egy hozzávetőleg harmincéves invalidus katona és adományt kért. Amikor a polgármester elutasította, az invalidus kést rántott s a polgármestert bal szeme tájékán febeszurta. A polgármester nyomban szörnyet halt. A gyilkost letartóztatták.

KÖZGAZDASÁG.

— **A beéli üvegyár üzemben.** A beéli üvegyárban, ahol már több mint egy évtizede szünetel az üzem, e het folyamán megkezdődött a munka. Az új gyártulajdonos az üzem teljes megkezdésére mindent előkészített és már nagymennyiségű kvarcot zúztak össze. A gyár üzembe helyezése az egész vidéken nagy örömet okozott, mert igen sok munkanélküli embert juttatott kenyérhez és tart vissza a kivándorlástól.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 19.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1906.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 19.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. Államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti aru- és értéktözsde 1908. jan. 19.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	96.50
Magyar nyerevény sorsjegy kölcson	— —	33.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcson	— —	94.50
Osztrák járadék papírban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—

Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	93.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	780.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—

NYILTTÉR.

Február hó 16-án

a „Kereskedelmi Csarnok“ disztermében lesz megtartva a

— VILÁGHIRŰ —

SWARDSTRÖM

négyes hangversenye.

Zongorán kíséri: TARNAY

ALAJOS ur, az országos

:: zeneakadémia tanára. ::

Belépő jegyek: 8, 6, 4 és 2

kor. árban e öre válthatók

SEBŐ IMRE könyv- és papír-

kereskedésében Rákóczi-ut.

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

34.

— Öcsém te tréfálsz, — veti oda kétkedve az öreg ur.

— Nem, nem! én komolyan beszélek, itt vannak a tanúk — s ezzel reánk mutatott.

— Hogyan?! tehát te csakugyan nem tréfálsz, s visszaadod nekem a Ccát, — pattan fel ülő helyéből elénk Filemon bácsi s mintha húsz évvel megifjodott volna, oly hévvel ölelte meg Istvánt; no jól van István öcsém! — folytatja hosszú lélekzet után, — ha te nekem kutyát ajándékoztál, én téged ennek emlékére megajándékozlak azzal a Rákóczy féle pipával, melyen a béka bagót kér a golyától s meiyet oly rég kertet tőlem.

István megköszönte az öreg ur ajándékát, nyájasan nyújtott neki kezet s mint akinek jól esik, hogy valakinek szívességet s örömet tett elégtelen mosolygott.

Mi Pistával, kiknek szinte jól esett, hogy az öreg urat ismét jó kedvében fogjuk látni s egyuttal felfogtuk István jó szívet, részvettel nyújtottunk neki kezet.

— No megkapod, lelkelem ucselmegkapod, amint haza erék, mindjárt elküldöm a pipádat, csak azután ne add s neknek.

— De már az: csakugyan nem adom.

Amint az imént kezet fogtak az öreg urnak egyszerre jó kedve kerekedett, megjött az étvágya is s olyan áldott mohósággal látott a maradék ételekhez, mintha csak szakmányba fogadták volna.

— No öcsém! holnap folytatjuk, amit ma félbeszakasztottunk s addig nem hagyjuk abba a vadászatot, amíg öt özzel s két szarvassal nem térhetünk haza, — határozgatja az öreg ur, egy árva disznólábról taragva le görbe bicskájával az utolsó husszálakat.

— De bátyám már abból aligha lesz valami, — válaszol Pista.

— Hogy hogy? — kérdi az öreg ur, mütéve kissé megállva, mialatt bal kezében a csontot, jobk kezében pedig a bicsakot markolászta.

— Hát bizony csak úgy kedves urambátyám! hogy ma bucsut veszünk, holnap pedig haza indulunk, — egészitem ki a dolgot.

— Amiből azonban nem lesz semmi majd bizony három napért teszünk ennyi földet mint amennyit ti hátrattettek; abból ugyan semmi sem lesz, hogy elmentek, — zsembel az öreg ur, — ugyan István öcsém, hát elhallgatod ezt? mire való a kerek kivétele, a hámok elcsukása s mindmegannyi üdvös vendégmarasztaló tempó?

— Valóban igen sajnálom távozásokat; de miután oly alapos okokat hoztak fel, melyek ellen kitogást tenni udvariatlanság lenne, a vendégmarasztaló eljárásokat rájok nézve jelenleg nem alkalmazhatom; mindamelllet kikötjük jövőre magunknak, hogy három hétnél előbb nem bocsátjuk el kedves vendégeinket.

— Mindenesetre, mindenesetre! — hagyá helyben az öreg ur, — ej! ej! lánchordtát, pedig milyen jól mulattunk; hm! hm! hát mikor jöttök el újra öcsém?

— Még el sem mentünk s már is kérdezi bátyám?

— Igen hát.

— Jól van, megmondjuk! hát tudj-e mit bátyám? — szól Pista, az öreg ur kezét megfogva.

— Nos?

— A szép Emike nagysám menyegzőjére itt leszünk, nemde Aladár?

— De már erre okvetetlenül itt leszünk, — válaszolám, — ha mindjárt csakányeső esik is; ha t. i. meg leszünk hiva.

— Igen ám szép öcsém! — vakargatja az öreg ur fejét, mint akinek valami nem tetszik, csak hogy erre nincs semmi kilátás.

— Azért nincs, hogy lesz, — vágta az öreg szavába.

— Azaz, hogy lehetne, — javítá ki Filemon bácsi, — mert hisz' mi tagadás benne, az idő közelget, a leány két hét előtt mult el tizenkilenc éves.

— No, no, urambátyám! — csiptet István hamisan szemével, — nem is hiszem én azt, hogy Emike hugom ki ne szemelt volna már valakit.

— Erted, hogy talán szerelmes?

— No igen, igen!

— Csalóddol öcsém! mert mi még a leg-távoliabbról sem vettünk észre semmit, hogy a leány érdekelve volna valaki iránt s higgyétek el, ez az én legnagyobb bosszuságom.

— O bátyám! ön csalatkozhatik, ami nem valami csodálni való eszt, miután ez számtalannal megtörtént már.

— Hogyan?

— Mert a női titkok kiösmérésére nem volt elég idejük, tudja-e azt bátyám, hogy azok kiösmérésére kevés egy élet? hogy pedig bátyám nem vett semmit észre, azt nagyon is könnyen elhiszszük, mert hisz' az szokta leg-később észrevenni a tüzet, a i felett a ház ég.

— Uml hát aztán hogyan?

— Már csak úgy, hogy a szomszédok hamarabb észreveszik. —

— Talán te tudsz valamit?

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

FRÁTER LORÁND

a magyar dal mestere

TARNAY ALAJOS

az orsz. zeneakadémia tanárának közreműködésével
egyetlen

hangversenyét

1909. február hó 8-án, a Kereskedelmi Csarnok diszter-
: : mében tartja meg. : :

Belépő jegyek 6, 4 és 2 kor. árban ki-
zárólag **Sebő Imre** könyv- és papir-
kereskedésében kaphatók.

15077—908. sz.

Árlejtési hirdetés.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán a város részére szükséges kőműves, ács és cserepező munkálatokra, vállalatba adás czéljából 1909 évi febr. 4-ik napján délelőtt 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalati idő három egymásután következő éven át vagyis 1911 évi dec. hó 31-ig.

Ajánlatok csak írásban alulírott kezéhez 1909 évi február 4-ik napjának d. e. 10 óráig adhatók be. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékon megjelölendő az a munkálat, melyre az ajánlat vonatkozik.

Bánatpénzül ajánlattevők tartoznak a kőműves munkálatokra 2000 kor. s a cserepező munkálatokra 200 kor. készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

A fent jelzett munkálatokra általános és külön feltételek, valamint az egység árjegyzék a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy a jelen hirdetményt az árlejtési általános és különfeltételeket, továbbá az egység árjegyzéket ismeri, azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Több munkanemre tett együttes ajánlat esetén az ajánlat végén világosan kiteendő, hogy ajánlattevő ajánlatából bármelyik munkanem kivételét elvállalja.

A közszállítási szab. rendeletnek a hazai gyártmányok magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit minden ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, és mind addig kötelezi, míg az ajánlatok felett végleges döntés megtörténik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozatnak jogerőre emelkedésével kötelezi.

Azon pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállítói képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fentartja magának azt a jogot arra nézve, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árverést tarthasson.

Komlóssy József

tanácsnok, mint az árverési
küldöttség elnöke.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a *takarékosság ügyét szolgálja* tagjainak betéteik négyötöd része erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Felvételidő üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1909. január 1.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet
Igazgatósága.

Megnyitak a Fekete Sas nagyszálloda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Dréher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kimélő bérlője **BENRÁD ALBERT** arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

131.—1900.

Hirdetmény

a III. oszt. kereseti adó alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

Az adózók kötelesek 1909. évi január hó 20-áig üzletük, vállalatuk, vagy egyéb használatú foglalkozások után annak megkezdéséről számot adni, illetőleg fenállása idejére eső kereseti vagy üzleti tiszta nyeresémet bevallani.

Évi tiszta nyereségynek vétetik az üzletből, vagy foglalkozásból eredő összes jövede-

lemnek az a része, mely az üzlet, vagy foglalkozás folytatásához szükséges kiadások levonása után fenmarad; az üzlettulajdonosok általában az adófizetésre kötelezettenek oly kiadásai azonban, melyek nem az üzlettel, vagy foglalkozással járnak, hanem akár magának, akár pedig családjának és hozzátartozójának fenntartására szolgálnak, a jövedelemből, keresményből le nem vonhatók.

A ki több vállalatból kereset-illetőleg jövedelem forrásból huz jövedelmet, köteles minden egyes vállalatról, üzletről vagy keresetről külön vallomást adni.

Azok az adókötelesek, kik segédekkel dolgoznak, tartoznak a vallomáshoz segéd-munkásaik jegyzékét csatolni, mely jegyzékben a segédek nevei, az üzletbe, vagy foglalkozásba belépésüknek ideje, havi vagy évi fizetésük pontosan kiteendő.

Az az adózó, aki az adókötelezettek és adótárgyak összeírása után lép a III. osztályu kereseti adókötelesek sorába, adóköteles üzleteinek megnyitása napjától számított két hó alatt köteles vallomást adni.

A III. oszt. kereseti adó alá eső jövedelemnek bevallására, valamint az üzletben alkalmazott segéd bejegyzésére szolgáló űrlapok s községi előljárók (városi adóhivatalok) által ingyen szolgáltatnak ki.

A bevalló az űrlap egyes rovatait kitölteni s annak bizonyításául, hogy az adatokat saját tudomásához képest pontosan és lelkiismeretesen közölte, eskü helyett polgári becsület-szava zálogául nevé, valamint a bevallás napját és helyét aláírni köteles.

A vallomás fentebb kitűzött határidő alatt a községi előljárásnál (városi adóhivatalnál) nyújtandó be.

Mindazok az adózók, kik üzletüket, vállalatukat, keresetüket vagy jövedelem forrásukat az államkincstár megrövidítésére irányított szándékából az adókötelezettek és adótárgyak összeírása alkalmával akár szóval, akár írásban valótlannal mondják be, vagy eltitkolják, avagy vallomásukat bizonyíthatólag hamisított alapokra alapítják, az adótárgynak egészben, vagy részben történt eltitkolásával elkövetett jövedéki kihágás miatt az 1883. évi XLIV. t.-czikk 100. §-a értelmében büntetettek.

Városi adóhivatal.

Meghívó.

A »Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság« Nagyváradon, 1909. év február hó 2-án, délelőtt 10 órakor tartja saját üzlethelyiségében

XVIII. évi rendes közgyűlését

melyre a részvényesek ezennel meghívóznak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.
2. Az 1908 évi mérleg előterjesztése a tiszta nyereség mikénti felosztása felett való határozathozatal és a felmentvény megadása.
3. A felügyelő bizottság díjazásának megállapítása 1909. évre.
4. A napbiztosági minőségben működő igazgató tanácsosok napidíjának 3 évre való megállapítása.
5. Az igazgatóság, felügyelő bizottság, az igazgató tanács elnökének és 8 igazgató tanácsos választása.

Nagyvárad, 1909. január hó 16.

Az igazgatóság:

Minden részvényes, aki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig legalább négy héttel előbb már nevére ártírt részvényeit az intézethez letenni.

131—1909. szám.

Hirdetmény

a tőkeamat és járadékadó alá tartozó jövedelem bevallása tárgyában.

Az 1909. évi január hó 31-ig a tőkeamat és járadékadó alá eső jövedelmeket az azokat élvező egyén, vagy erkölcsi személy bevallani köteles.

Tőkeamat és járadékadó tárgyat képezi minden olyan vagyon, mely a föld ház és keresetadó, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyének adója által közvetve, vagy közvetlenül nem érintik, képezik jelesen mindazon kamatok, osztalékok és jutalékok, melyeket az ország valamely lakosa (egyén, vagy erkölcsi személy) a következő jövedelem forrásokból, úgymint:

a) bel- vagy külföldről folyó életjáradékból, özvegyi ellátásból, vagy rokonsági évi járadékból;

b) kézi, vagy jelzáloggal biztosított vagy egyszerű adós levelekre, váltókra vagy bármilyen kötvényekre, bel- vagy külföldön kölesnadott, továbbá hitbizományi, esszéi és alapítványi tőkékből;

c) belső földbirtokkal összekötött a földadó tárgyat nem képező dologi jogosítványokból;

d) külföldön fekvő föld vagy házbirtokból ipari kereskedelmi s bármely nevezett alatt értendő külföldi részvényekből;

e) az állam vagy

f) törvényhatóságok által kibocsátott s külön törvények által adómentesség, kedvezményébe nem részesített kötvényekből huz, végre

g) a hitelüzlettel foglalkozó s alapszabályaik értelmében pénzbetétek átvételére jogosított pénzüzeteknél, továbbá a takarékpénztárnál és mindazon intézeteknél, melyekkel takarékpénztári üzlet van összekötve, utalványok, betéti könyvek és egyéb betéti okmányok vagy folyószámla mellett gyümölcsözés végett elhelyezett tőkékből folyó jövedelem.

Az adózók a vallomás beadásának kötelezettsége alól a következő tőkékből folyó jövedelmekre nézve mentetnek fel:

a) a fentebb említett magyar államkötvények;

b) az adómentességben nem részesített elsőbbségi kötvények kamatai;

c) nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, egyletek által felvett és jelzáloglag biztosított tőkek kamatai;

Az ezen kamatok után járó tőkeamat adót és pedig az a) alattiak után a kifizető állami pénztár a b) és c) alattiak után a kamatok kifizető társulat az illető kamatélvezőnek rovására vonja le s az illető kir. adóhivatalba szolgáltatja be.

A pénzüzeteknél elhelyezett fentebb g) alatt említett tőkékből folyó jövedelmet ezen tőkek birtokosai szintén nem tartoznak adó alá bevallani.

Ellenben a pénzüzetet köteles ezen kamattörvény jövedelem összegét és pedig:

a) a kifizetett kamatok összegét évenként minden év március, június, szeptember és december havának utolsó napján.

b) a tőkésített kamatok összegét évenként minden év január, július, havának utolsó napján a kir. adóhivatalnak kimutatni és az ezen kamatok után járó adót egyidejűleg beszedésként, jogosítva vannak azonban arra, hogy ezt az adót a kifizetett vagy a tőkéhez írt kamatokból visszatartassák.

A tőkeamat és járadékadó az adóévet megelőző évben élvezett kamat és járadékjövdelem után lévén kivetendő, az 1908. évi adóztatás alá 1908. évben élvezett kamat (járadék) jövedelem vallando be.

Az I-ső kerület Olasz a 21-ik, a II. kerület Újváros és Külvárosok a 13-ik, a III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros, és a Hegyek a 26-ik számú szobában. A tőkeamat és járadékadó az adóköteles fél állandó tartozkodási helyen van közzé ki. Mindazon adózók, kik a tőkeamat és járadékadó alá tartozó jövedelem forrásukat az a lakóhelyük megnevezésére irányított szándékból az adókötelezettség és adótárgyak összerírása alkalmával akár szóval, akár írásban valótlanul mondják be vagy eltitkolják, az adótárgynak egészben vagy részben történt eltitkolásával elkövetett jövedéki kihágás miatt az 1883. évi XLIV. t.-c. 100 §-a értelmében büntetendők.

VÁROSI ADÓHIVATAL.

MEGHIVÁS.

A POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

évi rendes közgyűlést

foiyó hó 31-én d. e. 11 órakor saját helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívatalnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatósági jelentés, mérleg és zárszámadások előterjesztése.

2. A felügyelő bizottság jelentése s ennek kapcsán az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.

3. Határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.

4. Igazgatósági jelentés a nyugdíjalap állásáról.

5. Az alapszabályok 22. és 26. §§ ainek módosítása.

6. Igazgatóság választása.

7. Egy felügyelő bizottsági rendes és egy póttag választása.

8. Kisorsolt és üresedésben lévő választmányi tagok helyének betöltése.

Kelt Nagyvárad, 1909. január 21-én.

Az igazgatóság,

Az alapszabályok 11. §-a értelmében minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a társaságnál legalább egy hó előtt saját nevére írt részvényeit szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztárába letenni.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.
Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

(Betét kamatadót az intézet fizeti.)

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram lámpa darabja 450 kor.** 100 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**

10 drb. egyidejű vételénél **10% eng.**

Sima izzólámpa drbja 72 fillér,

tehát **5 százalék** kártell áron alul.

Mindenmely **izzólámpa különlegességek,** fény-

képes z-l ámpák, ugyancsak **5 százalékkal**

kártell áron alól kaphatók.

Csillárok,**izzólámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat

megtékintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk**villamos világítási**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

A folyó hó végén nyilvános aláírásra kerülő

4 1/2 % m. kir. kincstári jegyekre

előjegyzéseket az eredeti felvételek mellett elfogadunk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

MEGHIVÓ.

A »BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR«
Nagyváradon, 1909. évi február hó 7-én
d. e. 11. órakor az intézet helyiségében,
Kossuth-utca 3. szám alatt tartja meg

XXXVII. évi rendes közgyűlést,

melyre a t. c. részvényesek ezennel tisztelettel meghívatalnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a mérleg bemutatásával; és határozathozatal a nyereség hovatordítása és intézkedés a felmentvény megadása iránt.

2. Az igazgatóság és

3. 4 felügyelő bizottsági tag megválasztása és a választmány alapszabályszerű kiegészítése.

4. Esetleges indítványok előterjesztése és tárgyalása az alapszabályok 47. szakasza értelmében.

Azon t. c. részvényesek, akik a fenti közgyűlésen részt venni óhajtanak, tartoznak az alapszabályok 42. szakasza értelmében három nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeiket a Bihar megyei Takarékpénztárnál Nagyváradon letéteményezni.

Az évi mérleg és a felügyelő bizottság jelentése mai naptól kezdve az intézet helyiségében megtekinthető.

Nagyvárad, 1909. évi január hó 19-én.

**Bihar megyei Takarékpénztár
igazgatósága.**